

IT Dönüşümünde Açık Kaynak

Fatoş Kapusız, ailesinden devraldığı şirket yönetiminde en büyük zorluğu IT uygulamalarını işletme geneline yaymakta yaşadı. Kritik uygulamalardan biri olan ERP sisteminde ise açık kaynak bir yazılımı tercih etti...

Onlarca yıldır geleneksel yöntemlerle altyapılarını devam ettiren şirketlerde IT ürünlerinin yerleşmesi çoğu zaman sancılı bir süreç anlamına geliyor. Muhasebe işlemlerinin hızlanması, kolay fatura kesilmesi ve kimi zaman da raporlamaların daha hızlı yapılması sayesinde Türkiye'de orta ölçekli firmalar IT ürünlerini ilk önce muhasebe departmanlarında kullanmaya başladılar. Ancak şirket geneline yayılması her zaman zor olmuştur. Günümüzde şirketler, rekabette öne geçebilmek için hem altyapılarını hem de iş süreçlerini daha da hızlandırmak zorundalar. Bunun yolu ise iş süreçlerini iyi takip edebilmek, daha iyi planlama yapabilmek ve imalat aşamasında herhangi bir sorunla karşılaşmamak. Kurumlar eskinin standart muhasebe yazılımlarının kendileri için yeterli olmadığının farkındalar. Artık tüm üreticiler, daha karlı bir operasyon yürütmek için ERP çözümlerine ilgi duyuyor ve kullanmak istiyor. Öte yandan var olan ERP çözümlerinin kimisi çok karmaşık, kimisi pahalı, kimisi de aşırı kapsamlı olabiliyor. Kurumlar kendi ihtiyaçlarına yönelik olarak yeniden düzenlenebilir, esnek ve geçiş sürecinde sorun yaşamayacakları çözümler peşindeler. Acaba açık kaynak yazılımlar bu aşamada bir çözüm olabilir mi?

Çeşit Mensucat, 1960'dan beri Türkiye'nin önde gelen ağ üreticilerinden biri. Ağ kelimesi dergimizin okur kitlesine muhtemelen bir IT jargonu olarak gelecektir ancak burada bahsettiğimiz aslında balık ve buna benzer plastik ağlar. Çeşit Mensucat, plastik hammaddeye sahip olan tüm ağ çeşitlerini üretiyor ve bayileri aracılığıyla satışa sunuyor.

Yüzlerce farklı ürün için barkod sistemlerinin oluşturulması, hammadde ve nihai ürünlerin stok takibi ve siparişlerin düzenli bir şekilde yönetilebilmesi için artık klasik bir muhasebe yazılımı yetersiz kalıyor. Genel Müdür Fatoş Kapusız, ailesinden devraldığı şirket yönetiminde ilk hedefi şirketi daha ileriye taşıyacak olan IT yatırımlarını yapmakmış. 1999 yılına kadar bilgisayar ile tanışmamış olan şirket birkaç yıl içerisinde önce muhasebe yazılımlarını ardından da ERP çözümlerini kullanmaya başlamış. Üstelik çok bilinen uygulamalar yerine, Model Business Solutions tarafından sunulan ve açık kaynak kodlu olan Enterprise Model'i yürürlüğe sokmuş. ERP sistemi ile çalışmak Çeşit Mensucat'a işleyişte bir dizi fayda sağlamış durumda. Fatoş Kapusız bizlere son 9 yılda yaşadıkları dönüşümü anlattı. Bu dönüşüm hikayesinden birçok firmanın çıkarması gereken dersler var.

Kurumsallaşma Yolunda Bir Aile Şirketi

Fatoş Kapusız şirketin kuruluş öyküsünü şöyle anlatıyor: "Çeşit Mensucat 1960 yılında dedemiz tarafından kurulmuş. Dedemizin inanılmaz müteşebbis bir ruhu vardı ve bir seyahatte tanıştığı Türk Balık Kurumu yetkilisi sayesinde balık ağı üretim işine girmeye karar vermiş. Dedem, "bir sektörde ilk olmak her zaman iyidir" düşüncesiyle araştırmalarını yapıyor. Araştırmalar sonucunda hiç dil bilmediği halde Japonya'ya gidiyor, buradan 3 adet makine getiriyor ve 1962'de fabrika kuruluyor. Dedemiz maalesef şirketin çok büyüdüğünü göremeden 1966 yılında vefat ediyor. Ancak bir vasiyet bırakıyor, "3 makineyi 10 makineye çıkartın" diye. Bugün 45 makine ile Türkiye'nin en büyük balık ağı fabrikası haline gelmiş durumda Çeşit Mensucat. Sonuçta, dedemizin misyonunu devam ettirme çabası içerisindeyiz."

Fatoş Kapusız'ın anlattıkları aslında Anadolu'daki birçok işletmenin hikâyesi ile benzeşiyor. Türkiye'de hemen hemen birçok aile şirketi kuruluş ve yapılanma aşamasında benzer bir yol izliyor. Ancak sonradan gelen nesil, şirket üzerinde değişiklikler yapmaya başladığında bu öncelikle yılların emektar çalışanlarını rahatsız etmeye başlıyor. Fatoş Kapusız'da göreve başladıktan itibaren benzer deneyimler yaşamış. "1999 yılında babamın emekli olması ile birlikte Unilever'deki işimi bırakıp buraya geldim. O zaman babamın benden tek ricası, şirketimizi bilgisayarla tanıştırmam oldu. 1999 yılında sadece fatura kesmek için bilgisayar kullanılıyordu. İşleyişte ki diğer her şey elle yapılıyordu. Örneğin depo'nun takibi, mal tedariki... Kısacası her şey elle yapılıyordu. Hatta maaşların elle ödenmesi gibi bir durum vardı. Ay sonu geldiğinde şirkete tomar tomar paralar gelir ve tüm çalışanlar sıraya girerek maaşlarını alırlardı ki, bu çoğu zaman problemlere de neden oluyordu. İnsanlar birbirlerinin aldığı ücretleri kıyas ediyor ve sorunlar çıkmaya başlıyordu. İlk geldiğim zaman maaşların ödenmesi konusunu çözmek istedim. O dönemde tüm çalışanlarımıza bankamatik kartları dağıttık ve bu teknolojiyle ilk tanışmamız oldu. Ardından muhasebe departmanının komple bilgisayara geçmesini istedim. Ancak burada ciddi bir dirençle karşılaştım. Özellikle bir başka kurumdan geldiğim için yöneticiler bu gibi gelişmelerin daha büyük şirketlerde olabileceğini ancak bizler için uygun olmadığı konusunda ısrar ediyordu. Herkes geleneksel çalışma biçimini korumaya kararlıydı. 2001 yılında ilk muhase programımızı edindik. Programın bir takım eksiklikleri ve hataları yüzünden çalışanlarda güvensizlik oluşmaya başladı. O dönemdeki yöneticiler bu şekilde direnç gösterince haliyle alt personelde kullanım alışkanlıklarını değiştirmeye yanaşmıyordu."

Fatoş Kapusız, gittikçe daha rekabetçi bir hal alan sektörde liderliği



Sağdan Sola: Yıldırım Özdilen, İpek Özbilen, Fatoş Kapusız, Fevzi Özbilen

sürdürebilmek için kurumun kendisini yenilemesi gerektiğinin farkındaydı. Aynı zamanda zaten geç yapılmış olan bir IT entegrasyonu alarm veriyor ve ciddi sıkıntılar meydana geliyordu. Muhasebe yazılımları, ERP mantığında olmadığı için üretim yapan şirketlere yeterli gelmiyor. Fatoş Kapusız, bu sıkıntıları daha ilk dönemde yaşamaya başladıklarını belirtiyor: "Programı ilk kullanmaya başladığımızda bir takım sorunlarla karşılaştık. Örneğin artık barkodlar kullanmaya başlamıştık ki bu çok hoşumuza gidiyordu. Ancak aynı barkodu on kez okutabiliyor veya çıkış yapabiliyordunuz. Haliyle bu durumda stok kimi zaman eksi gösterebiliyordu. Tabi kullandığımız programın bir ERP sistemi olmaması ve yalnızca muhasebe işlemleri için geliştirilmiş olması da bu sorunların temel kaynağıydı."

Fatoş Kapusız bu aşamadan sonra şirketin en temel yenilik ihtiyacının bir ERP çözümü olduğunu anlamış. Hali hazırda çalışmakta oldukları muhasebe yazılımında özellikle teknik destek anlamında ciddi sorunlar yaşıyorlarmış. En küçük destek ihtiyacında bile bunun fatura edilmesi ve verilen desteğin uzun süreler alması ciddi anlamda problemlere neden olmuş. Bu tarz bir yaklaşım muhasebe yazılımını sağlayan firmanın bir müşterisini kaybetmesine neden olmuş. Fatoş Kapusız, her ne kadar muhasebe yazılımlarını sağlayan firmanın da ERP çözümü olsa da, yaşadığı bu tarz sıkıntılardan sonra tercihini farklı bir çözümden yana kullanmış.



ERP sistemine geçişte maliyetlerinizi daha düzgün hesaplama ve verim artışı elde edebildiniz mi?

Evet, çünkü hammadde çıkışları doğru görünüyor. Bu sebeple imalat rakamları hemen yansıyor. Anlık maliyet tablosunu görmeye başladık. Verimi arttırdı, mali rakamlara güveni arttırdı, bütün çıkan raporların doğrulu sayesinde kabiliyetlerimiz arttı. Saatlik anlamda olmasa da, haftalık maliyet durumunu takip edebiliyoruz. En önemlisi de rakamlar doğru. Mükerrer giriş ve çıkış yok. Sipariş alımından faturalama aşamasına kadar aynı sistem üzerinde çalışılıyor.

Enterprise Model'in bir açık kaynak kod yazılım olması size ne gibi faydalar sağladı? Açık kaynak kod yazılımlar konusunda daha önceden bir bilginiz var mıydı?

Hayır, bilgimiz yoktu. Model Bilgi İşlem ile tanışmadan evvel böyle bir bilgim yoktu. Ancak daha sonradan şunu anladım; açık kaynak kod yazılımlar üzerinde istediğiniz değişiklikleri yapabiliyorsunuz. Ve en güzel taraflarından birisi de, kendilerinin başka müşterilerde edindiği tecrübeleri ve bize de faydası olabileceğini düşündükleri yenilikleri, sisteme entegre edebiliyorlar. Hiçbirimiz burada programcı değiliz, bu açıdan açık kaynak olmasının bizim açımızdan bir faydası olmayabilir. Ancak şunun bilincindeyiz, anlık değişiklikler yapabilmek mümkün, uzaktan erişimle bir sürü yeniliği yapabiliyoruz. Bu açıdan faydalı olduğunu düşünüyorum.

Böyle bir yazılımı alırken uygun maliyetler sizin için çok önemli miydi?

Fiyatlandırma tabi ki önemliydi. Ancak elbette aklımızda en ucuzunu alalım gibi bir düşünce de yoktu. Sürdürülebilirlik de önemli bir faktör oldu bizim için. Ayrıca firmaların güçlü destek verebilecekleri izlenimini verebilmeleri de tercih aşamasında en önemli faktörlerden biri oldu.

ERP Çözümüne Geçiş

Fatoş Kapusız, ERP çözümleri konusunda araştırma yaparken birçok şirketten teklif aldığını söylüyor. Bunlardan kimisi çok karmaşık, kimisi çok pahalı kimisi ise yine destek konusunda sıkıntılı görünmüş. Özellikle kimi görüşmelerde sürekli aynı kişi ve sekreteri ile muhatap olması, kendisinde sanki firmada bir başka çalışanın olmadığı izlenimini uyandırmış. Bir açık kaynak kod ERP sistemi olan Enterprise Model'i tercih etmesi ise bir tanışıklığın vermiş olduğu güven ile gerçekleşmiş. Ancak yine de kendisine açık kaynak uygulamaların esnekliğinden ve adaptasyon sürecinde sürekli destek verileceğinden bahsedilmesi, tercih nedenlerinin başında geliyor. Fatoş Kapusız bu durumu şöyle anlatıyor: "Model Bilgi İşlem'in yöneticisi Atilla Bey yakın bir arkadaşımız ve bir gün kendisine böyle bir sisteme ihtiyacımız olduğundan bahsettim. Kendisi bize bir arkadaşlarının gelmesini ve bir tanıtım yapmasını önerdi. Gelen uzman kişi anlatmaya başladığında benim ağzım açık kaldı. Tekil barkod, stokların düzgün takibi, esnek çalışma vesaire. Ve de en güzeli de, kurulum ve entegrasyon sürecinde şirketimize bir eleman vereceklerini söylediler. Bu eleman sizinle yaşayacak ve sizin gibi konuşacak sonunda ise programı size adapte edecek denildi. Bu şekilde Model Business Solutions ile çalışmaya başladık."

Ancak zaten muhasebe yazılımını kullanmada ciddi sorunlar yaşayan ve direnç gösteren departmanlar, kapsamlı bir ERP yazılımına çok daha fazla direnç göstermişler. Ancak tüm bunlara karşın yine de çalışmalar hızlı bir şekilde başlamış. 2004 Ağustos'da başlatılan kurulum süreci 2005 başlarında neticelenmiş ve ilk faturalar Enterprise Model üzerinden kesilmeye başlanmış. 2005 Ağustos ayına gelindiğinde ise tüm işlemler artık Enterprise Model üzerinden yürümeye başlamış. Fatoş Kapusız bu süreci şöyle anlatıyor: "2005'de Model'in yazılımı üzerinden fatura kesilmeye, cari hesaplar tutulmaya başlandı. İmalat bölümümüz ise yeni sisteme en geç geçen bölüm oldu.

"ERP sistemine geçmemiz ile birlikte verimimiz çok arttı. Bütün yaptığımız işler hız kazandı. Eskiden 300 kilo çıkış yapılabiliyordu, şu an 6 çıkış yapabiliyoruz.

Biz bir de dört dörtlük bir sistem olsun istedik. İnsanlar kullanmaya çekinmesin istedik. Özellikel lojistik bölümümüzün başında olan Metin Uçarkuş, çok büyük destek gösterdi. 2005 yılında kademeli olarak yeni sisteme geçtik. Bir süre kontrollü gittik ve karşılaştırma yapmak için yine klasik yöntemlerle yani elle hesaplamalar ve sayımlar yaptık. Çıkan raporların doğruluğunu görüp içimizin rahat etmesini istedik."

Çeşit Mensucat sipariş üzerine imalat yaparken aynı zamanda her duruma karşı yüzde 20 ila 30 oranında stok tutmaya çalışıyor. ERP sisteminin tam olarak oturması ile birlikte stok takibi daha hızlı bir şekilde yapılırken, hammadde stoklanması ve satış esnasında çıkışların daha hızlı yapılması kuruma çeviklik ve karlılık getirmiş. Fatoş Kapusız özellikle sayım işlemlerinin hızlanması ile birlikte günlük çıkışların daha performanslı bir şekilde yapılabildiğine vurgu yapıyor: "ERP sistemine geçmemiz ile birlikte verimimiz çok arttı. Bütün yaptığımız işler hız kazandı. Eskiden 300 kilo çıkış yapılabiliyordu, şu an 6 ton çıkış yapabiliyoruz. Bütün olay yarım saat bir saat gibi bir sürede bitiyor. Bu süre de çuvallara doldurmak ile geçiyor."

Çeşit Mensucat, yalnızca ERP sistemini kurmakla kalmamış, başarılı bir Web sitesi ve bayilerle ilişkileri yönettiği bir B2B sistem hazırlamış. Aileden şirkete yeni katılanlar Enterprise Model sayesinde herhangi bir zorluk çekmeden sisteme kolayca entegre olabildiklerini belirtiyorlar. Henüz 2008 yılında kuruma katılan İpek Özbilen, Enterprise Model sayesinde tüm işlemlerini rahatlıkla takip edebildiğini ve işleyişe daha hızlı adapte olduğunu söylüyor.